

Reč urednika

Dragi čitaocē, bio si naš saputnik na ovom putovanju i red je da ti se obratimo. Za godinu dana, koliko naša odiseja traje, učili smo da plešemo, da se igramo zajedno, izučavamo veštine umetničkih zanata. Prepušteni istraživačkom zanosu, znatiželjni poput deteta, sakupljali smo najzanimljivije priče, čuvajući ih baš kao numizmatičar koji je potragom došao do jedinstvenog novčića ili dete do savršeno fragilne balerine od stakla. Posebnu zahvalnost odajemo terapijskom timu Porodičnog Kluba Paunova, Danici Bošković Đukić i Tanji Adamović, kao i dr Vladanu Jugoviću, šefu Dnevne bolnice za bolesti zavisnosti "Prim. dr Branko Gačić". Osmehom, rečima podrške i posvećenošću učinili su da nam svaka prazna stranica bude novi izazov i novo putovanje. Poput alhemičara koji od štapa pravi žezlo, likovni umetnik Vukan Vukanović oživeo je naše priče ilustracijama.

Dragi članovi Porodičnog kluba Paunova, hvala vam što ste nam omogućili da vas pratimo u kreativnosti i čaroliji koju ste tako vešto stvarali. Zauzvrat, škrinje porodičnog carstva otvaramo vam rečima velikana Ive Andrića:

"Kod ljudi koji nam postanu bliski mi sve pojedinosti prvog dodira s njima obično zaboravljamo, izgleda nam kao da smo ih vazda znali i kao da su oduvek s nama bili."

Urednički tim
Anđelka Jelčić i Ružica Važić

SADRŽAJ:

Reč urednika	2
Zovite me Branko	3
Jedan novi početak	5
Ko se boji vuka još	6
Paunov ples	7
Kreativni kutak	8-9
Ruke i tkanje	10-11
Zagrljaj koji leči	12
Mir ili razumevanje drugog	13
Srećna porodica nije ništa drugo do prevremeni raj	14-15

Zovite me Branko

Prethodni broj Paunovog pera posvetili smo prim. dr Branku Gačiću, po kome danas nosi ime Dnevna bolnica za bolesti zavisnosti, Instituta za mentalno zdravlje u Beogradu.

Knjige koje je nekada prikupljao dr Gačić, njegova porodica poklonila je Institutu za mentalno zdravlje. One su sada deo memorijalne biblioteke "Prim. dr Branko Gačić". Time je održao svoj životni moto, "Knjiga ti je prijatelj". Neopipljivi deo njegovog dara, veličinu i besmrtnost, pokušali smo da vam opišemo kroz intervju sa jednom od njegovih učenica, cenjenim porodičnim terapeutom, mr Danicom Bošković-Đukić.

Prve misli na doktora Gačića su mi veliki čovek i veliki pedagog. Sećanja o njemu datiraju od mojih postdiplomskih studija, kada sam prvi put došla u ovu instituciju. Bila sam prijatno iznenađena njegovim dočekom, priči o tome koliko je potrebna pomoć i podrška starijih kolega. Mislim da se tada predstavio upravo kakav je onspreman da podrži mlade ljude.

Jedna od anegdota koje me vezuju za njega jeste upravo taj prvi susret. Koleginica

i ja smo bile toliko zbunjene njegovom neposrednošću i predusretljivošću, da smo se saplele o stolice u holu kada smo izlazile i pozdravljale se. Preispitvale smo se šta smo izgovorile i kakve smo rečenice upotrebile, da li smo ostavile dojam na njega.

Insistirao je na učenju, onome što mi danas zovemo kontinuirana edukacija. Možda bi nekada njegov entuzijazam bio doživljen kao napor, kao da nam za privatni život ne ostaje dovoljno vremena. Kada se prisetim tih godina, uočavam da je bio odličan model koji treba slediti.

Povodom preimenovanja bolnice održana je svečanost kojoj su prisustvovali članovi uže i šire porodice, višegodišnji saradnici i prijatelji. O životu i delu dr Branka Gačića govorili su prof. dr Dušica Lečić-Toševski, direktorka Instituta za mentalno zdravlje, prim. dr Ivica Mladenović, načelnik Klinike za bolesti zavisnosti, dr Vladan Jugović, šef Dnevne bolnice za bolesti zavisnosti u Paunovoj, prof. dr Ivan Dimitrijević, dr Vojislav Majkić, mr Danica Bošković-Đukić. Prisutnima su se putem video poruke obratili unuci dr Branka Gačića, Marija i Marko.

Za njega je bilo specifično da mladog čoveka pusti da se potruži, dajući mu smernice gde može da dođe do literature, ispitujući tako motivisanost i poštovanost. Kada neko nakon uložene truda ne uspe, rekao bi "Evo, izvoli, pročitaj." To me je naučilo da pretražujem članke u biblioteci, da budem visprena u potrazi za informacijama. Zapravo, ovaj proces sticanja znanja istovetan je odnosu sa pacijentom u terapijskom procesu.

Biblioteka koju nam je ostavio, fondom knjiga govori o tome da se ni sa jednog boravka u inostranstvu nije napravio bez neke publikacije ili članka. U to vreme nije bilo interneta i nije bilo pristupa stručnim knjigama kao danas.

Često su znali da kažu da on izgara za svoj posao. Bio je srce i duša ovog centra, svojom toplinom i brižnošću je plenio. Nastojao je da ceo tim diše isto. Umeo je da izbalansira svoju rukovodeću i saradničko-edukativnu ulogu.

GRUPA DO PONOĆI

Poseban je bio njegov odnos sa pacijentima. Voleo je da ga svi oslovljavaju po imenu. Moje veliko zadovoljstvo je što sam mogla da opserviram grupe koje je vodio. Počinjali bi u 19 časova i znali su ponekad da ostanu i do ponoći dok se ne definiše i/ili reši problem. Možda to sada kada se izgovori, zvuči kao vrsta pritiska na pacijenta i možemo diskutovati o uvremenjenosti. Njegova parola bila je "Šta ćete uraditi sa pacijentom

ako ga pustite da sa svojim otporom ode kući?". Na ovu parolu, članovi grupe su uzvraćali bezrezervnim poverenjem. Insistirao je na destigmatizaciji pacijenata i velikoj podršci socijalnog miljea.

Kamere, skrin, snimanje seansi- dr Gačić je imao mnogobrojne kontakte u svim zemljama koje su prosperirale sa idejom sistemske porodične terapije. Krajem osamdesetih uspostavio je saradnju sa Tavistok klinikom iz Londona, iz koje je je ponikla i prva generacija porodičnih terapeuta. Bio je jedan od rodonačelnika porodične terapije na ovim prostorima. Imao je ideju da napravi balkanski centar za porodičnu terapiju. Uz snage svoga tima, prostorije je opremio u skladu sa savremenim zahtevima psihoterapijskog rada. Po tome se ovaj centar izdvajao u Jugoslaviji, a i u širem okruženju, do tog nivoa da je skrin jedino mogla da ima policija.

Nekada edukacije nisu izgledale kao danas. Susret entuzijazma mladih ljudi i spremnost dr Gačića i tima da ih podrži, otključao je vrata Centra za porodičnu terapiju. Tih dana i noći bila je dovoljna samo intelektualna konverzacija i nekoliko vreća za spavanje.

"Hello, Branko..."- njegova dostignuća je pratila skromnost.

Autoritet dr Gačića je bio takav da su na jedan njegov telefonski poziv svetski stručnjaci bili spremni da prevaziđu predrasude i strahove o našoj zemlji, pogođenoj ratnim neredima i prisustvu kongresu 1995. godine.

BEOGRADSKA EKOSISTEMSKA ŠKOLA

Okvir ekosistemskog pristupa i shvatanje značaja konteksta u kom je porodica samo jedna ćelija društvenog organizma, osnov je razvoja Beogradske ekosistemske škole. Ta škola je jedinstvena: individualni i grupni rad sa pojed-

incem i porodicom, rad sa networkom i uključivanje svih relevantnih institucija od obrazovanja, socijalne zaštite, pravosuđa i sl. u tretman. Kolege iz inostranstva nisu krile svoju impresioniranost ovim kompleksnim tretmanom, entuzijazmom zaposlenih i neupitnu rešenost države da to finansira. Isticanje ekonomskog faktora, kao moto u humanitarnim disciplinama, materijalizuje odnos i ograničava empatiju.

Želim samo da prikažem koliko je bio snažan da realizuje svoju ideju. Uz svo prihvatanje ekonomske situacije i sankcija, kao poteškoća da se proprati tehnološki razvoj, ponekad se zamislim koliko smo samo negovali ono što je on stvorio.

Dug i poštovanje prema njegovom radu i delu možemo odužiti jedino ako utkamo i zadržimo sećanje budućim generacijama terapeuta na doktora Gačića.

Sa tadašnjim timom kolega, koji su bili veoma posvećeni idejama socijalne psihijatrije, bio je jedan od osnivača Kluba na Institutu za mentalno zdravlje.

Njegova želja je bila da se klubovi trebaju otvarati pri svakoj mesnoj zajednici. To su bile ideje osamdesetih, a mi ih u XXI veku ponovo reaktiviramo, protežiramo integraciju i rad u zajednici. Rezultati našeg rada u klubu i način na koji čuvamo sećanje na njega činili bi ga ponosnim, ali mislim da bi isto tako skromno rekao "Nemojte da preterujete".

Ideje velikih ljudi traju, ponovo se ožive, nešto što je dobro očito mora da traje, to je kao neko pravilo civilizacije.

Jedan novi početak

"Neka neprijatnih momenata u svim narednim godinama bude sve manje, neka blede i nestaju pod snagom ljubavi, razmene i dobrote"

dr Vladan Jugović

Ledenog dvadeset devetog decembra, škripitajući čizmama po nepadalom snegu, prikradali smo se svečanom ispraćaju stare godine. Noseći u rukama ukusne kolače, pitice i kiflice za švedski sto našeg malog kraljevstva, drage senke ulazile su u prostoriju kluba i preobražavale se u kristalne ornamente obasjavajući toplotom, kako to samo porodica ume. Dok su uzburbani domaćini brinuli da svaki detalj bude na svom mestu, na drugom kraju grada odvijala se potpuno drugačija priča... Negde u taksiju, na putu ka Paunovoj, tri momka sa instrumentima od mašte, nestrpljivo su prizivali sve sile snega i leda da im prokrče put, kako bi na vreme stigli na zakazani nastup.

U maloj sali, glasovi bliski našim srcima, rečima su prostirali crveni tepih, po kome je polako svoje darove spuštala dolazeća godina. Prvi od tih darova, prisutnima je dao krila za neke nove letove. U zvuku čiste lepote i spontanosti otpočeo je svoj govor dr Vladan Jugović, šef Dnevne bolnice za bolesti zavisnosti "Prim. dr Branko Gačić":

"Dobro večer svima, poštovane kolegice i kolege, dragi članovi rehabilitacionog kluba, mili gosti. Zadovoljstvo mi je da vas vidim ovako lepe i vesele. Večeras, videvši ukras na tabli, učinilo mi se da kazaljka pokazuje pet do dvanaest. Pomislio sam da li u tome ima neke simbole, ne nije pet do dvanaest, stalno smo u razvojnim procesima, u okretanju

ka budućnosti.

Nadam se da će porodice koje su počele program prošle godine, tu godinu smatrati jednom od značajnijih u svom životu. Nadam se da je onima koji su već duže vreme sa nama, protekla godina bila uspešna, kao što vam želim da i sledeća bude. Želim da ostanete sa nama onoliko koliko smatrate da od toga imate dobrobiti i koristi. Sa druge strane, želim vam da zauvek ostanete sa nama, na jedan drugačiji način-pamteći ovu našu sredinu kao jednu proširenu porodicu, kojoj ste dali deo sebe i od koje ste dobili ljubav i poštovanje. Ostavimo sada po strani trenutke kada smo kao terapeuti malo oštri i kada nas ne doživljavate u najboljem svetlu, ali i to je sastavni deo života. Neka neprijatnih momenata u svim narednim godinama bude sve manje, neka blede i nestaju pod snagom ljubavi, razmene i dobrote.

Time bih završio ovaj govor i prepustio članovima kluba, koji zaslužuju sve čestitke za svoje zalaganje. Mi smo sada simbolično obeležili Novu godinu, ali za sve nas ovo je jedan novi početak."

Dobrodošlicu poželeo je i Zoran Filipović, pozivajući predsednicu Porodičnog kluba Paunova, Dubravku Zrač, koja je nastavila skalama umetnosti recitujući svoju autorsku pesmu:

"Ovo je na neki način nagrada za mene, prvi put sam pred ovolikim auditorijumom dobila priliku da govorim o sebi. U razmišljanjima o svom životu čula sam stih neke lepe pesme koja kaže: "Nekada sjajan, nekada bedan, ali za me samo jedan". Zato sam i napisala svoju prvu pesmu koja se zove "Život moj".

Hodajući dalje po notnim linijama,

umilnim glasom recitovala je Varja Nešić:

"Pesma koju ću čitati prikazuje kako ja želim, uz pomoć svih ljudi u ovoj zajednici, da doživljavam moj život i svet."*

Kako se i na drugačiji način izvode pesme, dočarala su nam ona tri momka iz taksija.

Kako su "više sile" uvek na strani smeha, stand up sastav "Grbave tange", na čelu sa komičarem Miodragom Stošićem, stigao je na zakazano vreme. Ova jedinstvena družina ima magičan recept, u koji ide kašičica skečeva, prstohvat šaljivih pesama, šaljica stand-up-a. Tajni sastojci su entuzijizam i parola da se od ovoga posla ne može živeti, ali da se za njega može živeti.

Autorskom pesmom "Mene su uvek volele majke", praćenom instrumentalom mašte, na papiru nacrtanom klavijaturom i jednom klasičnom gitarom zelenog vrata, otpočeo je nastup. Ispovedajući ljubavne jade, neuspehe sa odabranicama svoga srca, koje je on mnogo voleo, ali one nisu volele njega, nizali su se stihovi:

"Ja nikada nisam bio Kazanova i umeo nisam da zavodim dame, ali dok njima nisam bio dečko iz snova, mene su volele njihove mame..."

I spreman bejah da se zamerim Bogu, ali rešenje stiže pravo sa neba, kad se sa tobogana do mojih nogu smandrlja jedna prelepa beba.

I ugrize me za ruku, da zlo bude veće, al' iz mojih očiju tad je nestala tama,

Ok, mene curice neće pa neće, ali onda je došla njena mama..."

U emotivnim vezama smo neretko virtuozni belih laži, ali šta biva kada momak iskreno kaže devojci šta misli o njenim prijateljima, večernjem izgledu, romantičnom filmu? Biva "Šezdeset šamara za šezdeset sekundi"

"Nisam gledao Ameliju Pulen. I neću! Ne volim Ivana Bosiljčića. Ako još jednom kod fotografa budeš uradila onaj kalendar gde smo nas dvoje na svakom mesecu proćićeš kao Dorijan Grej. Gleda-

ti svoju sliku svakog dana nije romantika, to je egoizam... Ali, ne mogu bez tebe. Jer, iako nemam čemu, smejem se uz tebe, ludost nađem u svemu i želim da si tu i ništa više. Da hvatamo kapi kiše i... volim te, ali ti ne pišem pesme, jer ti me inspirišiš, eto samo toliko, da dišem..."

Miodrag je iskoristio priliku da daruje publiku. Pobjednik neobičnog mini kviza dobio je na poklon njegovu knjigu "Mačka bez jedne cipele".

Njihov nastup je bio mali novogodišnji poklon za Paunovu, a mi smo ih skromno i slatko počastili kolačima.

Na ovaj papir preneli smo naše doživljaje, dajući mu da ovekoveči zajednički početak godine. Srcima dajemo da pamte osećanja i vetar ljubavi, dobrote i smeha koji pune jedra brodova naših života. ■

Ko se boji vuka još?

Prohladnog februaruskog predvečerja, grupa ljubitelja umetnosti iz Paunove 2, našla se u holu pozorišta Slavija, držeći u rukama ulaznice za predstavu "Ko se boji Virdžinije Vulf?", rađenu po komadu Edvarda Olbija. Ova savremena psihološka drama, o braku između Marte, ćerke dekana, i Džordža, ciničnog i ozlojeđenog profesora istorije, temama koje obrađuje, nikoga nije ostavila ravnodušnim. Vodeći nas kroz alkoholičarsku izmaglicu, Milan Gutović i Branka Šelić, na maestralan način otvaraju teme braka bez dece, alkoholizma, sopstvene intelektualne skučenosti, očaja i mržnje. Puni čemera i samoprezira, u svom emotivnom primitivizmu napadaju, uvlačeći u vrtlog haosa mladi bračni par koji se zadesio na večeri. Može se slobodno reći da je ovo jedna od onih katarzičnih predstava, prelepa u svojoj ružnoci. Komad govori o ljudskim odnosima u kojima nema zdrave komunikacije, te su članovi kluba mogli da se poistovete sa akterima ove drame. Posle rasprava koje prelaze u

vredanje, iz vredanja u povredivanje, ostaje samo duhovna pustoš na sceni. Upravo ta pustoš potakla je mnoge gledaoce na razmišljanje o sopstvenim strahovima. Dok se glavni junaci ove porodične sage boje surove realnosti, puštanja sopstvenih iluzija, grupa koju smo pričom dopratili do pozorišta Slavija, postavila je sebi pitanje: „Čega se ja najviše bojim?"

„Očekivao sam više, poneo sam sa sobom neku nelagodu koju još do kraja nisam definisao. Kao lečeni alkoholičar, osećao sam neprijatnost jer je na sceni bilo mnogo alkohola." V.T.

"Bojim se da ću biti povredjena od strane najbližih" M.

"Mislim da se najviše bojim same sebe", iskreno je rekla D.

Zajednička patnja, ono što bi mnogi nazvali romantičnom ljubavlju, iz perspektive lečenih pacijenata, predstavlja alibi za nemogućnost promene, izlaska

Film Ko se boji Virdžinije Vulf?, 1966. godine režirao je Majk Nikols. Glavne uloge igrali su Elizabet Tejlor i Ričard Barton, čija je turbulentna emotivna veza neretko ličila na opisanu pozornicu. Ova diva ljubicastih očiju vodila je dugu borbu sa alkoholizmom i tabletomanijom.

iz ličnog pakla. Predstava se završava činom predaje ove tragikomične junakinje, koja pada na grudi svog supruga, izgovarajući u dah: „Ja se bojim, ja se bojim..." ■

Jedna od najuticajnijih književnica dvadesetog veka i začetnica modernizma, Virdžinija Vulf, okončala je svoj život jednog jutra, kada je napunila džepove svog mantila kamenjem i uputila se ka obližnjoj reci. Odbijajući da skonča svoj život kao grčka heroina Ofelija, koja je plutala beskrajem, Virdžinija Vulf pustila je svoj poslednji krik feminizma, ostavljajući za sobom bisere svetske književnosti, "Gospođa Dalovej", "Talasi" i "Ka svetioniku".

Paunov ples

Upotrazi za sopstvenim umetničkim sklonostima, Porodični klub Paunova zaplesao je u ritmu simbioze terapije i plesa. Terapeut mr.sci.med. Tanja Adamović, obula je svoje plesne cipele i na inicijativu članova kluba, zajedno sa timom iskusnih plesača, Draganom, Minom, Goranom, Ivanom i Dejanom, prikazala je kompleksnost standardnih i Latino igara. Ispoljavanje jedne ličnosti, njenih strepnji, granica, očekivanja, želja, odvijalo se kroz pokrete tela u ritmu muzike. Te večeri svi su bili plesači, voljni da nauče da se koracima ne odražava samo naučeno i uvežbano.

Kretali su se koracima vatrenih Latino plesova, Ča Ča Ča, Rumba, Salse, Bačate i divnih standardnih plesova, valcera i Fokstrota, prizivajući duh XVIII veka, šum raskošnih haljina i škriputanje cipela po uglačanom parketu bečkih dvorana. Baš kao i put ličnog razvoja i promene članova kluba, ovi plesovi su stvarani, oblikovani, modifikovani i osnaženi, nošeni snagom i vatrenošću pokreta i ritma kroz epohe i civilizacije.

"Odnos muškarca i žene koji uče da plešu i ništa više."

Svojim neobičnim varijacijama, ples je pozvao sve prisutne, motivišući ih da osete efekte izuzetno korisne metode-terapije plesom. Podario im je snagu i slobodu koja se prihvata ili daje plesnom partneru,

samopouzdanje da vode ili budu nošeni muzikom i koracima, ukazujući koliko je bitno osećati se sigurno i oslobođeno u nečijem zagrljaju.

Kubanski sorero Arsenio Rodriges bio je slepi svirač koji je pored gitare i bubnjeva koristio i kravlje zvono kako bi stvarao muziku. Postavio je standarde za kubanske plesne orkestre i oformio osnove Salse.

"Obično se povučem u neki ćošak u polu tami i plešem za sebe. Imam strah od javnog nastupa jer mi je učiteljica u prvom razredu rekla da igram kao trupac. Ovde sam doživela da mi profesionalac kaže da sam talentovana." - M.

Terapija plesom bazirana je na pretpostavci da su um i telo u stalnoj recipročnoj interakciji. Koristeći ovu vezu, telo i pokret se uzimaju kao nosioci poruka o stanju psihe, emocijama, imaginaciji. Kao terapijska metoda zaživela je 1960., danas se koristi za terapiju parova, pacijenata obolelih od maligniteta, dece sa razvojnim poteškoćama. Kroz ples, unutrašnji svet svake osobe postaje opipljiv, kao i veze među ljudima. Terapeuti kreiraju podržavajuće okruženje u kom emocije mogu biti bezbedno ispoljene.

Decembar 2014. godine u Porodičnom klubu "Paunova" ispraćen je zvukom cipela koje plešu ritmom svojih srca i ritmom sopstvene promene. ■

Kreativni kutak

TAMO GDE POČINJE SVET

Svet počinje sa druge strane našeg znanja.
Tamo gde jedna uboga starica potpaljuje vatru štapom iz prošlog veka.
U sumrak, vetar hladnim vokalima zašiva vazduh,
I vrane su nepomične poput rekvijemskih nota.
Pomenemo li na ovom mestu melanholiju,
svet će odjeknuti prazninom pod maljevima našeg sirotog znanja.
S toga, neka bude da sumnja i proizvoljnost uzele su maha,
nad našom nevinom željom da sveta ima.
Jer svet počinje sa druge strane našeg znanja.
Tamo, recimo, gde pospani knjigovođa zaveštava sa moćnim algebarskim anđelima,
na stolu, kraj hrpe računara i poreskih šifara,
godinama stoji uramljeni zagrljaj njegove pokojne žene...
i ćerke koja raspliće tajne poljem života, negde na tužnom dalekom čvorištu meridijanske mreže.
Svetlo je slabo, a oči umorne.
I sva je prilika da će noć biti dugi eho spram zatamljenih zidina duše.
Oдавде, dakle, mogao je da počne svet.
Da nema nanosa pretpostavki.
O samoći i bolu, o kalendarima i satu izbrojanom pred san.
Svet počinje sa druge strane našeg znanja.
Možda tamo gde mladi paroh odlaže Jevandjelje,
posle službe u praznoj seoskoj crkvi...
Na drugoj strani našeg znanja leži običan oblutak,
čekajući da ga neko hitne u svet.
Ali ko će začu u tako duboku šumu,
kraj tako hladne i mračne vode koja zvezde leči od slepila.

DEJAN ALEKSIĆ

TI I JA

Ko si ti? A ko sam ja?
Gde je ta skrivena nit da je prekinem ja.

Oko mene si ti, a tebi daleko sam ja,
gde je ta blizina da li neko zna?

Kakve su tvoje reci kada ih ne razumem ja,
ko zna taj tvoj jezik da li neko zna?

Ta besmrtna povezanost u tebi i meni sad
pecat je na nasim srcima TO ZNAMO I TI I JA!

MARINA PANTIĆ

PAUNOVA

Neki to već znaju, neki će tek čuti,
al' u svakom slučaju, ja ću vam reći,
u našoj ustanovi na pravom ste mestu,
u Paunovoj ste na dobrom putu ka sreći.

Na čelu ekipe naš načelnik,
čovek koji zna šta znači "ovde i sada",
doktor tihog glasa, ali oštrih reči,
veliki majstor Jugović Vladan.

Na "sredini terena", smireni radnik,
sa kim ćemo videti šta je to bilo,
ko je u krizi, a ko u otporu,
nasmejan i stamen Jokanović Milo.

A ako mislite da ste se provukli,
čeka vas legenda i borac bez mana,
sjajan terapeut i još bolji čovek,
popularna "zmija", Đukić Dana.

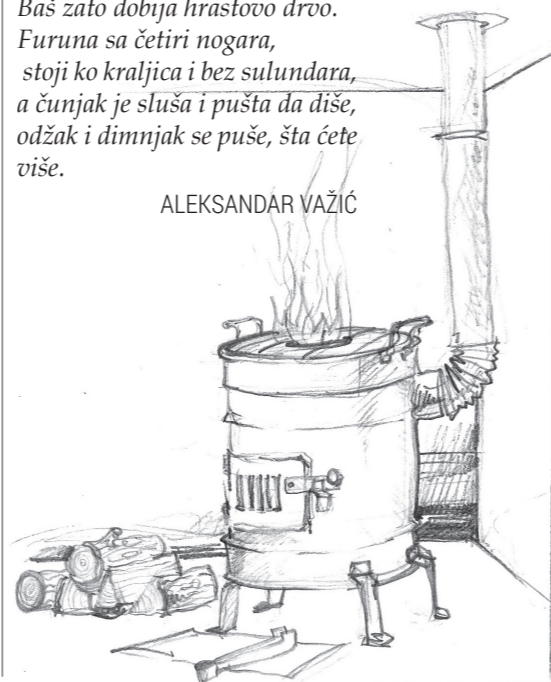
Tu su i Anđelka, Slađa i drugi,
kada je problem i kada se uči,
da zajedno pobedimo našu zavisnost,
da pobedimo bolest koja nas muči!

MILOŠ ŽIVANOVIĆ

PORODIČNI OGANJ

Furuna srebrne boje bubnji i širi toplotu duž celog doma.
Na pola sata traži još hrane, ne kuka puno!
Baš zato dobija hrastovo drvo.
Furuna sa četiri nogara,
stoji ko kraljica i bez sulundara,
a čunjak je sluša i pušta da diše,
odžak i dimnjak se puše, šta ćete više.

ALEKSANDAR VAŽIĆ

MASLAČAK

Čudna je biljka taj maslačak, kad kroz njega prođe svetlosti tračak,
pa osvetli hiljade malenih tela, deluje kao planeta cela.
Kao sveću sa torte za rođendan peti, lako ga duneš i on uzleti.
I tako nekome pismo stigne, pa ga pojuri i sa poda digne,
pomazi i želju zaželi i eto, opet je njegov svet celi.
Dunut kroz prozor on leti dalje i neke zamišljene poruke šalje.
Dok je još mali i nema krila, nos s njim požuti i šumska vila,
baš svako dete s ove planete, bilo radosni il' mali plačak,
uvek će najviše voleti maslačak.
I evo sada, pod stare dane, ne spoznah biljku veselije vrste,
koja toliko obrađuje prste, potvrdiće to i moj stari mačak,
kao taj dobri, čudni maslačak.

ANĐELKA JELČIĆ

ŽIVOT MOJ

Kraj snijega mora, selo malo u kamenu stoji,
rođeni su tamo svi preci moji.
I moj otac tu je rast'o, pa i mene odlučio dati, da me gaje neki drugi ljudi, a ne moja mati.
Plakale smo, svaka na svojoj strani, ja u selu malom, kraj snijega mora,
moja majka u Zagrebu pokraj banskih dvora.
Kraj snijega mora, selo malo još postoji, al' sad tamo počivaju svi preci moji.
Ja u novom domu, pod Avalom lepom mislim...
Šta da kažem svojoj deci?
Zašto nisam tamo odakle su moji preci?
Zašto nisam tamo, možda ću im reći, neću da ih lažem, a vama ću sada sigurno da kažem.
Pod Avalom lepom, sve je moje samnom,
tu sam sada, a prošlost je zamnom.

DUBRAVKA ZARAČ

DA LI MOJE DRVO RASTE...

Zamisli drvo...
Kako da ti kažem gde je ?!
Ne, nije blizu...
Nije ni daleko... Ma, nije u glavi!
Da, da, ono raste. Zapravo,
Ono se menja ka tebi...
Vidi, tu, gde dišem.
To je drvo bez veličine.
Njegovo stablo ne vidim jasno, nikada.
Možda kad ti sviraš...
Njegove vijuge i žile su tamne i pomeraju se, stalno.
Da li ima lišća? Ne znam.
To nije drvo kao ono iz sna,
lako ja želim da to bude.
Njegovi listovi su od zelenog vetra i vazduha,
Prelivene boje koje kovitlaju.
Vidim jasno... da se ne pomera iz stabla.
Stoji.
Ako me pitaš da li se uopšte pomera...
Ne znam ni to.
Njegovi pokreti su trzaji u snu i nagla buđenja vetra koji ga obavija.
Ne, ono ne hoda...
Ne, ne mislim da stoji u mestu...
Ono raste iz dubokog crnog žarista
Koje ga zeleni i zbog kojeg ga vetar, miris i kiša osvaja.
Sunce? Ponekad...
Možda dok spavam, i ne vidim.
Ne znam ni da li je živo. U njemu nema ptica.
Možda se čuje mumlajuća pesma. Čija?
Mislim da je pesma susreta.
Liči na naš susret, mada nije onaj na mostu.
Tu je još neko...
Ko? Ah, ni to ne znam...
Pesma tog susreta se ponavlja u svakom nevidljivom cvetu ovog drveta.
Oh, da, još kako miriše cvet... Mirisom onoga koji nas u zagrljaju posmatra.

VARJA NEŠIĆ

“Prepoznah ta krila zlatne golubice...”

Mlada profesorka srpskog jezika i književnosti, Varja Nešić, pvela je na putovanje snivanja i priča. Ruke su te koje neguju, miluju, štite, leče, privijaju malo dete na grudi, ali i uzimaju oružje kada je potrebno poći u bitku. One su slika naše ličnosti i naličje naših vrednosti. Damska i radnička ruka se razlikuju, ruka bogataša je drugačija od gole ruke prosjaka. Ne moramo videti pogled gneva da bi znali ruku nasilnika, kao što ne moramo videti nevinost u očima novorođenčeta, već samo dotaknuti njegovu nežnu ruku.

Članovi kluba kreirali su interesantnu raspravu o tome koje vrednosti negujemo i koje delove svoje

ličnosti treba da unapređujemo. Radionica je bila koncipirana kao rasprava kroz scenu, gde su glavni akteri bili, pogađajte ko?

Ruka koja miluje živela je za nežnost, ali je bila usamljena. Imala je ljubavnika koji je zanemarivao. Ruka je dobila prsten, ali je shvatila da je prsten namenjen nekom drugom. Shvativši da je samo sporedna junakinja ljubavne priče, u svom očaju provodila je besane noći, znajući da on ne pripada njoj, već drugoj ruci. U svojoj biti ona je ruka koja

miluje, zadržavajući tu bit čak i kada nema koga.

Ruka automehaničara vredno je radila kako bi svojoj porodici obezbedila egzistenciju. Iako ogrubela od rada i pocrnela od raznih ulja,

znala je za zagrljaj. Obitavajući samo sa hladnim čelikom, ruka je ponela još jedan ožiljak, verovatno dublji i trajniji od onih koje mašine načine- ožiljak nepoštovanja i ravnodušnosti svoje dece. Uprkos svemu, ova umorna ruka i dalje teži svom cilju, da njena deca "postanu ljudi".

Ruka koja piše je konstantno zavisila od inspiracije svog vlasnika. Strpljivo je čekala, svaki put povinovana njegovim željama, gledajući u stranice sa kojih su se čitale samo frustracije nedovršenih romana i

U noveli "Ruke" Ranka Marinkovića, leva i desna ruka se neprestano svađaju. leva ruka optužuje desnu da je ubica, desna se brani i uzvraća: „Dok se ti gola prostituišeš u kojekakvim rukovanjima, ja držim tvoju rukavicu kao rimski rob!”

težina obskurdnih tema kojima se bavi. Gledala je u prazne listove papira, nemoćna da išta učini.

Ruka koja plete uživala je da pravi garderobu za svoje najmilije. Štrikala je i heklala, podredivši svoj život tome da svoje voljene uveseli originalnim, toplim komadima odeće koji mirišu na cimet, zimu i ruske bajke.

Ruke su čovek, dve različite strane njegove ličnosti, savest je ta koja odlučuje kako ćemo ih i u koje svrhe koristiti. leva ruka predstavlja nežnost, zadužena je za milovanje, desna simbolizuje snagu i ratobornost, dok je zagrljaj taj koji pobeđuje antagonizam ljudske prirode.

JEDNOSTAVNI PREPLETAJ

Ručno tkanje je jedan od najstarijih zanata, za koje se kaže da je star koliko i sam čovek. Kao što svaki narod ima specifične tkanine i tkalje, umeće ovog zanata donela nam je mlada umetnica Angelina Perić. Okupivši se u prostorijama kluba, baš kao na starim sedeljama na kojima su bake tkale i u tkanini skrivale svoje tajne, snove, brige, radosti, preplitali su se končići na razbojima. U opuštenoj i veseloj atmosferi, duh zajedništva video se u svakom prepletaju.

U težnji da razumeju ovu vanvremensku baštinu, učesnici radionice zavirili su u vekove unazad, pošli na pol-

jane na kojima se tokom sunčanih dana tkalo, ili su se kao smerni gosti primirili u skromnim domovima predaka. Tkanje počinje tehnikom koja se naziva snovanje. Simbolično slične zvučnosti sa snevanjem, tehnikom kojom često počinjemo planiranje svojih ciljeva. Sa gotovo meditativnim spokojem, prisutni su započeli preplitanje svojih niti.

U pokrajini Faiium u Egiptu, pod velom prošlosti otkrivene su najstarije poznate tkanine, koje potiču još iz doba Neolita, pre čak 5000 godina. Snovali su i robovi, žene i deca, u svom radnom danu tkalaca koji je trajao i do 14 sati. U kasnom srednjem veku, formiraju se i manufakture, u kojima se osim vune prerađuju pamuk i lan. Reč razboj rođena je u starom engleskom jeziku, kako bi označila bilo koju vrstu alata i opreme, a tek od 1404. godine označava mašinu na kojoj se proizvodi tkanina.

U tkačkoj radionici u Bauhausu, tkanje doživljava metamorfozu u posebnu umetničku formu, stvaranjem prototipa za neke od najpoznatijih ikona Bauhaus pokreta, Brauer stolice. Kada je reč o izradi tepiha i ćilima, prvi

poznati tepih pronađen je zaleđen na području Kavkaza, datira iz VI veka pre nove ere. Danas, najkvalitetniji tepisi potiču iz Persije.

U Pirotu, od druge

Razboj je jedna od najvažnijih sprava svih vremena. Rodijer kaže u Romanu francuskog tkanja: "Kroz sva vremena, put tkanja je put prave civilizacije. Tamo gde se razboj zadržao, noć varvarstva je nestala".

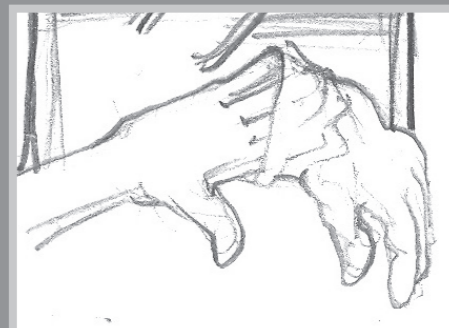
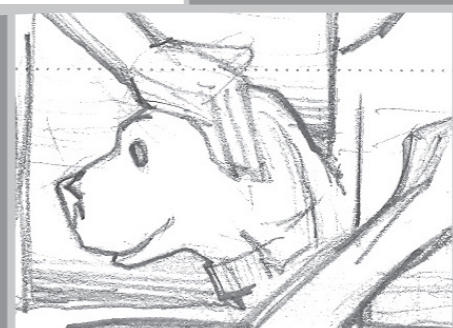
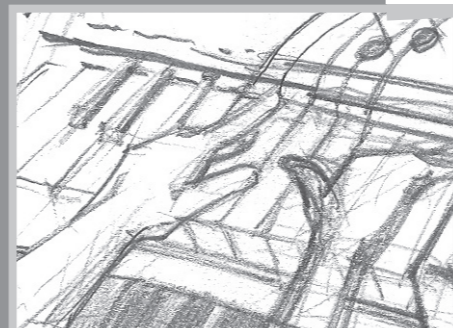
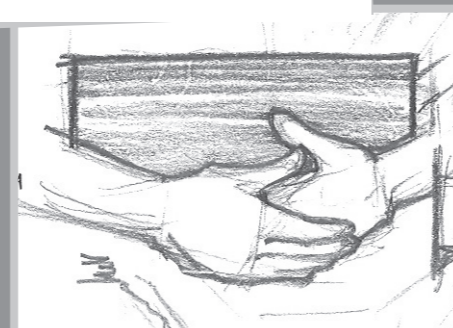
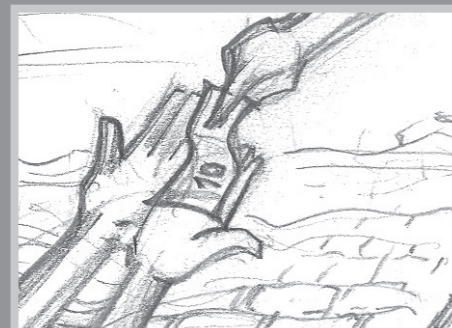
polovine XIX veka, najznačajnija grana privrede bila je ćilimarstvo. Danas postoji tek po neka radionica koja okuplja tkalje oko razboja. One prave ćilime, unikatne artefakte kao amanet minulih vremena. U pokušajima da se od zaborava spase tkanje, poslednjih godina osnovano je puno udruženja žena. Neka od njih su i Udruženje tkalja iz Sremskih Karlovaca, Pirota, Zaječara. U Novom Sadu postoji ustanova za izradu tapiserija Atelje 61, koji preko 50 godina izrađuje tapiserije na osnovu skica naših i umetnika iz inostranstva.

Koliki je bio terapijski učinak ove radionice potvrđuje i A.V: "Nisam ni pomišljao da tkanje može da inspiriše dušu i odmori telo, jedva cekam sledeće druženje."

„Ni iz čega stvorena misao dobi, ni iz čega stvoren prepletaj”.

Kontrast tradicionalnog i modernog, ovekovečen u zlatnim nitima, bez obzira da li ih nalazimo u Berlinu, staroj Grčkoj ili Pirotu, oživeo je

i u maloj prostoriji Porodičnog kluba Paunova. Učesnici radionice su na razboju sa dve niti, uz opuštajuće zvuke muzike tkali svoje snove, misli i raspoloženja. ■

Zagrljaj koji leči

Često su asocijacije na tango dugonoge lepoticice gracioznih pokreta, snazan zagrljaj kojim pobeđujemo svaki strah i legendarni film "Miris žene", u kom slepi pukovnik zavodi plesom mladu ženu, otrgnuvši je od beznačajnog čekanja verenika.

Predavanje Sladjane Čosović, strukovnog fizioterapeuta, napunilo je salu Porodičnog kluba Paunova. Ona je svojom pričom i kratkim filmom otkrila magiju ovog plesa. Pokazala nam je novo lice tanga, mnogo lepše i humanije nego što se i moglo zamisliti.

Čovek je imao nebrojano puta prilike da se uveri koliko su čula, u prvom redu dodir, najjače oruđe u neverbalnoj komunikaciji. O tome govori i priča o prevremeno rođenim bliznakinjama, koje je medicinska setra, protivno svim propisima spojila. Inkubator se nije ni zatvorio, a starija sestra je zagrlila mladu. Podstaknuta ljubavlju i dodirom, devojčica je vrlo brzo napredovala i ozdravila. Ova slika, obilazeći svet već osamnaest godina, našla je svoje mesto i na predavanju naše gošće.

Pokret i dodir je univerzalno sred-

Tango je ples crnačkih robova koji su došli u Argentinu. Zbog svog erotičnog karaktera godinama je bio zabranjen, a Evropu je počeo osvajati 1907. godine, prvo u Parizu, zatim u svim drugim gradovima. Englezi su ga pretvorili u standardni ples, čije su karakteristike strastveni pokreti i trzaji glavom.

stvo komunikacije i nepogrešivo govori o našem stanju duha. Sam Dučić je rekao: Čovek peva i kada je žalostan, a igra samo kada je radostan.

Kineziterapija je vid lečenja, zasnovana na primeni pokreta u terapijske svrhe, na saznanju da ples utiče na fizičko, duševno i duhovno zdravlje, da je borac protiv usamljenosti i da deluje kao okidač na sećanja, na neka lepša vremena.

TANGO-NAJDELOTVORNIJI PLES

Kao što ne postoje dva identična otiska prsta, pahulje snega, svaki tangeros (zaljubljenik u tango) kaže da se jedan ples ne može dva puta jednako otplesati. Onda i ne čudi što se tango terapija primenjuje kod obolelih od Alchajmerove bolesti, jer ovaj ples pun improvizacije stimuliše mozak.

U životu se ne radi o tome da pronađete sebe, već da stvorite sebe. Pronađete radost svoje duše i živite, živite, živite... do devedesetih.

Jedan od prvih ljudi koji je uvideo značaj tanga kao legitimnog sredstva protiv bolesti je doktor Federiko Trosero. Primenjivao je tango radionice kao tretman u lečenju depresije i socijalne fobije, pa i shizofrenije. U Srbiji, tango terapija još uvek nije uzela maha kao u svetu. U ovom trenutku, čitava armija mladih ljudi posvećuje svoje vreme i plesnu energiju kako bi uvela tango kao legitimno terapijsko sredstvo u našu zemlju. Članovi klu-

ba su imali prilike da pogledaju kratak film snimljen u Gerontološkom centru Bežanijska kosa. Bili smo svedoci neverovatnih rezultata ove revolucionarne terapije. Oboleli od Parkinsonove bolesti su mnogo bolje kontrolisali svoje pokrete. Fascinantno je bilo videti da ljudi koji dostojanstveno nose svoju devetu deceniju, pokazuju toliku ljubav prema plesu i kvalitetnom životu. Svima se u očima videlo bezgranično poverenje u instruktore

koji su neumorno pokazivali korake. Igranje tanga više časova sedmično je omogućilo da pacijenti zaborave na svoje probleme, jer su granice između toga ko je instruktor, a ko pacijent, ko je star, a ko mlad, magijom plesa izbrisane.

Koliko ova terapija daje polet i snagu, najbolje oslikava jedna baka rekavši: "Znaš kada se stvarno voli, videćeš kada dođeš u moje godine."

Mir ili razumevanje drugog

Od pravremena, svi ratovi između ljudi počinju neuspešnim unutrašnjim ratom, u kome je gordost pobedila smernost, zavist milosrđe, srebroljublje darežljivost, gnev uzdržanost. Želja da se ima pobedila je želju da se bude. Ni u jednom veku se nije, koliko u XX, toliko govorilo o miru i ni u jednom se, kao u njemu nije vodilo toliko ratova. Nikada se nije toliko formalno osuđivalo i žestoko odbacivalo nasilje, a nikada nasilja nije bilo više nego sada. Zastrašujući paralelizam tih procesa nas nagoni da se sve više okrećemo toleranciji i potrazi za unutrašnjim mirom, kao moćnim preventivnim branama od raznovrsnih zala.

Porodični klub Paunova priključio se predavanjima Zajednice klubova lečenih alkoholičara. Program se sastoji od deset radionica, a njegova svrha je da pomogne otkriću doživljavanja unutrašnjih snaga, nada, mogućnosti izbora.

Niko nema monopol nad mudrošću kada se radi o traganju

za mirom, ali to ljude nije sprečavalo da iznalaze nove vrste nasilja čiji je krajnji cilj potčinjavanje drugog čoveka.

Reč rivalitet potiče od latinske reči rivus koja označava reku ili potok, upućujući nas na zajedništvo, „plivamo u istoj reci“. Reč konflikt potiče od latinske reči confligere, što znači udariti zajedno. Kao što ni medicina ne nastoji da eliminiše sve bakterije i viruse iz ljudskog organizma, tako nije poželjno ni sve konflikte i rivalitete odstraniti.

Stav da je nasilje uvek prisutno i neizbežno, pa čak i delotvorno, zagovarao je još i Makijaveli. Njegova političko-filozofska misao da cilj opravdava sredstva, Hobs-ove „Čovek je čoveku vuk“ i „Rat svih protiv svih“, u savremenom društvu imaju veću primenu nego ikada. Potvrđeno je da je preduslov da bi se jedno društvo nazvalo građanskim i otvorenim, mir. Dokazano je da danas čovečanstvo poseduje moć da pisanom rečju oblikuje javno mnjenje. Ipak, slo-

boda govora i sva druga lična prava su samo privid. Koliko smo u stanju da zlopotrebimo svoje nazore da manipuliramo javnim mnjenjem, govori u prilog činjenica da je Zalivski rat bio rat gde je jedna unca silikona u kompjuteru mogla da ima više efekta nego tona uranijuma.

Mir je u nama od rođenja do smrti. Zatrpavajući ga godinama, zatrpavamo sve dobro u nama. Naš mir se uvlači u sebe i čuti, dok mi pucamo po šavovima, odbijajući da pustimo moć, životareći u nemiru.

Čuvanje mira može se opravdano nazvati izumom Ujedinjenih nacija. Ono je donelo izvestan stepen stabilnosti u brojnim područjima napeitosti po celom svetu. Aktivisti, koji su ceo svoj život posvetili nenasilnoj borbi, pobedi nasilja, a ne čoveka, uče nas da postizemo „duplo blagostanje“ (Gandi). To je put oslobođenja i počinioća zla i same žrtve. Tako postizemo viši nivo odgovora na zlo, višu instancu, aktivan nenasilan otpor, gde osoba ljubavlju pokušava da stvori bolji svet.

„Srećna porodica nije ništa drugo do prevremeni raj“

Džordž Bernar Šo

Uzgradi Paunove 2, duž hodnika koje neretko doživljavam kao hodnike očekivanja i nade, lavirinta naših sopstvenih osećanja, nalazi se zabeleška trenutaka jedinstvenih samo porodicama. Fotografija je uvek deo naših života, bilo da nas posmatra kao Šarbat Gule, zelenooka avganistanska devojčica sa naslovne strane Nacionalne Geografije, provocira kao fotografkinja Eni Libovic sa svojom prikazom nagog Lenona skrupčanog oko obučene Joko Ono, ili ruši stereotipe u delima Helmuta Njutna.

Jezgro naših života je porodica, a fotografija je jedina pouzdana i večna zabeleška proživljenih vremena. Zidovi ove bolnice, svedoci bezvremenosti, tragedija, uspeha, ljubavi, ponovnog spajanja, dobili su svoje lice i glas da igrom svetlosti i pokreta govore...

Foto-konkurs

otvoren je početkom februara 2015. Svi članovi kluba su imali slobodu da donesu do tri fotografije formata A4, na mat papiru, u crno-beloj ili kolor tehnici. Tema konkursa bila je Porodični život.

Sama tema potakla je učesnike da viziju o porodici koriste kao paletu boja kojom će njihove misli i ideali postati vidljivi i drugima. Spremnost da podelimo deo svog dana, bašte, sliku svog unučeta, pa čak i rodoslov svoje porodice je uzvišeni čin nesebičnosti. Svaka za sebe, fotografije su pričale priče. Listajući stare albume, zaboravljene fotografije još iz 1906. godine doputovale su do očiju nekih novih, njima nepoznatih posmatrača. Kradući trenutke slučajnih prolazni-

ka, stvorene su fotografije zaljubljenih parova, usamljenih uličnih svirača kojima je ljubav prema muzici i savršenom letnjem danu dovoljna za inspiraciju.

Jedinstvena, odraslom čoveku neshvatljiva privrženost deteta i životinje, predstavljena je kroz top lotu nežnosti i snage dodira. Ponosni očevi sa svojim ćerkama. Majka sa tacnom ukusnih kolača u ruka-

oprečnim delovanjima kojima prirodu prilagođavamo sebi i sebe prirodi, objektivom kamere uhvaćeni su retki momenti u kojima se vidi simbioza čoveka i prirode. Bilo da su hranili labudove ili uživali zalazeći u prirodna staništa porodice ćurki, prikradali se lenjoj maci koja sanja na polju de-

teline, svi učesnici konkursa prišli su korak bliže u spoznaju sebe i svojih bližnjih.

O našem predivnom tajnovitom žiriju, njihovoj posvećenosti fotografijama, kategorijama koje su pronašli posmatrajući ih, šaputanjima iza zatvorenih vrata i pobedniku konkursa, pisaćemo vam u sledećem broju. Kada zatvorite časopis i u trenutku tišine se posvetite njegovoj poslednjoj strani, neka vaše misli budu o porodici. ■

„Dokaz da svako živo biće teži da pripada nekome je i priča o prijateljstvu jedne lisice i jedne Goce. Ispred kućice na Fruškoj gori, lisac, prelepog crvenog krzna, došao je do Gocinog ognjišta. Prateći svaki njen korak, razgovarali su očima. Neraskidiva spona među njima je pitanje da li želiš da budeš moja porodica? Ko je ovo pitanje postavio, nije ni važno. Tražeći društvo, utočište, hranu, pronašli su jedno drugo. Goca je osećala sigurnost, kao da njen svet nije nigde narušen, ako se u njemu oseća spokojno i jedna lisica... „

ma. Nasmejana lica dece obučene u bele dokolenice i neprevaziđene treger bermude. Četiri para cipela šunjalica sazujenih na tepihu. Priče o istorijama i budućnostima.

Boraveći u stalnom dualitetu,

